

develop their weakest ones. It is important for children to feel comfortable, accept themselves as they are and have the desire to continue their own development.

Therefore, application of MI theory in teaching foreign languages in Ukraine can not only improve the process of language acquisition but also to a great degree humanize it.

Стеченко Т.О., м. Чернігів

СТРУКТУРА ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОЇ УСНОМОВЛЕННЕВОЇ АНГЛОМОВНОЇ ГРАМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ

Структура професійно орієнтованої англомовної граматичної компетенції (ПОАГК) в усному мовленні (УМ) ще остаточно не оформилася як стандартний модуль, саме тому виникає необхідність розгляду цієї проблеми з урахуванням як вимог Програми, так і сучасних досліджень у цій сфері.

Так, майбутні філологи, які здобувають кваліфікацію вчителя англійської мови, у відповідності з вимогами Програми, мають володіти професійною компетенцією.

Згідно зі словником методичних термінів професійна компетенція вчителя ІМ (іноземної мови) включає мовну компетенцію (дає уявлення про знання системи ІМ і про вміння нею користуватися для розуміння мовлення інших людей і вираження власних думок в усній / письмовій формі, а також для аналізу мовлення учнів з точки зору його відповідності нормам вивчаної мови), мовленнєву й комунікативну компетенції (здібність до використання ІМ як засобу спілкування в різних сферах і ситуаціях) та методичну компетенцію (Э.Г. Азимов, А.Н. Щукин 1999). Таке визначення, на нашу думку, є не досить чітко структурованим, адже до складу комунікативної компетенції входять як мовна, так і мовленнєва, що і вказується у словнику. Саме тому ми вважаємо за доцільне включати до складу професійної компетенції комунікативну та методичну. Дамо визначення цим поняттям і вкажемо їх компонентний склад.

Термін „комунікативна компетенція” (від лат. *competentis* – здатний) був уперше використаний Н.Хомським для позначення здатності, що є необхідною для виконання певної, переважно мовної діяльності рідною мовою. Пізніше термін „комунікативна компетенція”, визначений М.Н.Вятюгневим як здатність людини спілкуватися в трудовій або навчальній діяльності, задовольняючи свої інтелектуальні запити. На сучасному етапі розвитку науки цей термін

пов’язується багатьма дослідниками із здатністю особистості до вивчення ІМ і до спілкування з носіями інших культур, проте не існує єдиної точки зору щодо компонентного складу комунікативної компетенції.

Так, М.Canale, M.Swain компонентами комунікативної компетенції вважають граматичну, стратегічну, соціолінгвістичну компетенції. У свою чергу J. Ate van Ek, L.M.Trim до складу комунікативної компетенції відносять лінгвістичну, соціокультурну, стратегічну, дискурсивну, соціальну, соціолінгвістичну компетенції. І.Л.Бім складовими комунікативної компетенції вважає лінгвістичну, соціокультурну, тематичну, компенсаторну, навчальну компетенції.

В нашому дослідженні ми, слідом за В.В.Сафоновою, до компонентів комунікативної компетенції відносимо мовну, у нашому випадку граматичну, мовленнєву й соціокультурну.

Грамматична компетенція розглядається нами, у відповідності до рекомендацій Ради Європи як “здатність розуміти й висловлювати смисл (значення), породжувати й розпізнавати фрази, побудовані за певними принципами, а не запам’ятовувати й відтворювати їх як готові формули”. Формування лише граматичної компетенції є недостатнім для здійснення іншомовного спілкування комунікантів. Ми дотримуємося точки зору багатьох сучасних дослідників і вважаємо, що формування й удосконалення мовної компетенції має відбуватися у логічному поєднанні з мовленнєвою й соціокультурною.

Мовленнєва компетенція передбачає володіння способами формування й формулювання думок за допомогою мови та вміння користуватися такими способами в процесі сприймання й породження мовлення (Э.Г. Азимов, А.Н. Щукин 1999).

Що стосується соціокультурної компетенції, то вона передбачає ознайомлення студентів із національно-культурною специфікою мовленнєвої поведінки й здатністю користуватися тими елементами соціокультурного контексту, які релевантні для породження та сприйняття мовлення з точки зору носіїв мови: звичаї, правила, норми, соціальні умовності і т.д. (Э.Г. Азимов, А.Н. Щукин 1999).

Як зазначалося, одним із складників професійної компетенції є методична, розгляд якої є необхідною умовою нашого дослідження. Перейдемо до визначення поняття *методична компетенція*, тлумачення якого продовжує бути предметом наукових суперечок і дискусій. Так, згідно із словником методичних термінів методична компетенція визначається як здібність користуватися ІМ у

професійних цілях, навчаючи мови. У свою чергу, Т.Ю.Тамбовкіна методичну компетенцію вчителя ІМ визначає як уміння планувати педагогічну діяльність, уміння адекватно використовувати широкий спектр методичних прийомів стосовно віку учнів і поставлених цілей навчання, вміння орієнтуватися в сучасній методичній літературі, здійснюючи відповідно до умов вибір посібників та інших засобів навчання, готовність і бажання підвищувати свій професійний рівень. О.Б.Бігич методичну компетенцію вчителя ІМ, зокрема початкової школи, визначає як сукупність його знань, навичок, умінь, здібностей щодо формування в учнів, зокрема молодшого шкільного віку, кожного виду іншомовної комунікативної компетенції як на уроках, так і в позакласній роботі з ІМ.

В нашому розумінні *методична компетенція* становить сукупність методичних знань і методичних умінь, достатній рівень володіння якими є необхідною умовою ефективної професійної діяльності.

Представимо структуру ПОАГК на рис. 1.

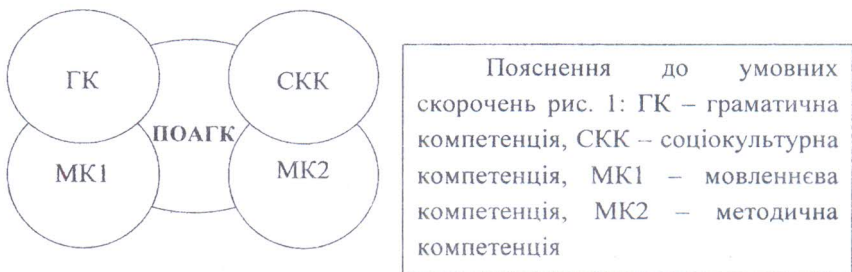

Рис. 1. Схема структури професійно орієнтованої усномовленнєвої англійської граматичної компетенції

Грунтуючись на розглянутих нами визначеннях компетенцій, дамо тлумачення поняття ПОАГК в УМ.

Професійно орієнтовану усномовленнєву англійську граматичну компетенцію майбутніх учителів ми розглядаємо як визначений рівень володіння граматичними, мовленнєвими, соціокультурними та методичними знаннями, навичками й уміннями, що дозволяє майбутньому вчителю англійської мови здійснювати міжкультурне спілкування та успішно виконувати професійну діяльність.